

# Mangfoldet vi mister

Melinda Estelita Henriksen  
Profesjonsstudent ved UIB

Vi lager et opptakssystem som gjør profesjons-studentene til en mer homogen gruppe for hvert år. Foruten å ekskludere sosiale grupper, sender systemet et signal om at karakter-prestasjoner betyr mer enn livserfaring, refleksjonsevne og mangfold.



## DEBATT: PROFESJONSSTUDIET

I oktobernummeret uttrykte Reidulf G. Watten skepsis mot nye opptaksregler på profesjonsstudiet i Oslo. Melinda Henriksen er student på profesjonsstudiet i Bergen, og deler Wattens bekymringer.

Wattens problematisering av utviklingen i opptakssystemet til profesjonsstudiet var etterlengtet lesning. Der fokuset før i denne debatten ofte har vært kvalitetssikringen av selve

profesjonsutdannelsen, rettet Watten et blikk i retning av temaer som erfaringsbakgrunn, sosial status og egnethet. Mest kjærkomment for undertegnede profesjonsstudent var spørsmålet om hvem dagens ordninger ekskluderer. Watten beskriver dagens studenter som unge, skoleflinke kvinner, en betraktning så åpenbar at den inngår i anekdoter i plenum under tapas-kveld med Psykologforeningen. Men den bør også vekke alvorlige spørsmål ved vår profesjons utvikling.

## Skoleflinke i boble

Allerede når hormoner, identitetsinnvikling og -utvikling, relasjonsutforskning og kaos herjer ungdomstiden, klarer den skoleflinke litt oftere enn andre å sette seg ned med bøkene, for å nå et høyere mål eller å tilfredsstille foreldres og samfunnets forventninger. Den skoleflinke evner å ta del i et spill fullt av regler, verktøy og mål som kan ligne en faglig boble. Denne boblen eksisterer ofte uavhengig av det virkelige livet vi lever dag for dag, og den kan aldri erstatte levd erfaring.

Det er nødvendig med et smalt nåløy i et utdanningsforløp med få plasser. Men jeg undres om dette smale nåløyet har blitt ensbetydende med at bare et utvalg personer fra et smalt sjikt får *muligheten* til å bli psykologer. Hvorfor har vi laget et nåløy som slipper igjennom et knippe psykologspirer som blir mer og mer homogene for hvert år? Selvfølgelig skal det også være rom for skoleflinke unge kvinner, men hva har skjedd med mangfoldet vi hadde på utdanningen for ti eller tjue år siden? Jeg ser meg rundt på fakultetet mitt med savn etter større ulikheter med hensyn til alder, kjønn, yrkeserfaring, oppvekstbakgrunn, idégrunnlag, nasjonalitet og livssyn.

Argumenter for opptak fra videregående legger ofte vekt på kvalitetssikringen av selve studiet, for eksempel her i Bergen gjennom dekan Gerd Kvaales forsikringer om at studiet ikke skal forringes av endringer i opptaksordningen. Selvfølgelig er selve studiet viktig, men kan vi si at utdanningsforløpet alene bærer ansvaret for kompetansen til kommende psykologer? Er nye profesjonsstudenters bevissthet å regne som et slags tabula rasa? Kan hvem som helst formes til å bli en god psykolog, bare studiet er godt nok?

## Homogenitet hemmer

Etter mitt syn har studentens livserfaring, personlighet og bakgrunn betydning, ikke bare for ens evne til å tilegne seg og forstå kunnskap, men også for ens bidrag til en mangfoldig faglig debatt både i utdanningsforløpet og som psykolog. Det er en sosialpsykologisk kjensgjerning at homogene grupper fremmer mindre bredde i debatter, smalere grunnlag for beslutningstaking, mer polariserende og mindre kritisk tenkning, samt færre nye og kreative idéer enn en gruppe der medlemmene har forskjellig utgangspunkt. Er denne kunnskapen lagt til side når opptaksordninger utformes? Jeg tviler på at noen mener god kvalitet på utdanningen kan dyrke fram ulike personligheter med ulike levde liv.

Hva vil dagens utvikling gjøre med kvaliteten på profesjonsstudiet, der nettopp diversitet og ulikt utgangspunkt for virkelighetsforståelse krydrer enhver debatt, utvider horisonten til et kull som helhet, og stimulerer til engasjement og kreativitet i møte med utfordringer, faglige så vel som organisatoriske? Og hva vil skje med fremtiden til psykologer som yrkesgruppe, om tendensen går i retning av en smalere subkultur av akademikere, der stadig færre av oss har erfaringer som kan relatere oss til en hverdag utenfor denne subkulturen?

Opptak som favoriserer skoleflinkhet over noen annen kompetanse, sender i mine øyne et skremmende signal: Profesjonsstudiet står i fare for å ekskludere de som hører til andre sosiale grupper enn de skoleflinke, de som verdsetter refleksjon og diskusjon rundt kunnskap framfor pugging av fakta, og de som motiveres av personlige erfaringer eller et brennende subjektivt engasjement for hva det vil si å være menneske.

## Skapende famling

Så lenge vi har hatt profesjonsstudiet, har nyutdannede psykologer blitt slynget ut i ukjente farvann med mennesker fra ande deler av virkeligheten enn de selv. Jeg vil tro alle psykologer har måttet famle en del, både i begynnelsen og senere. Nå risikerer vi å fostre psykologer som knapt har levd nok til å vite hva det er å famle. Nok til å erfare på egen hånd at de ikke alltid har kontroll, og at de kan være menneskelig feilbarlige. Nok til å vite at teori og praksis er som to ulike verdener til tider. Nok til å ha erfart å snakke med noen med en helt annerledes livsholdning, og oppleve gjensidig medmenneskelighet og respekt. Nok til å ha kjent på huden hvordan pårørende har det, eller hvordan det er å gå igjennom livskriser.

Selv er jeg glad for at jeg ikke kom inn på profesjonsstudiet før jeg nærmet meg 23 år. Livserfaring utover ungdomstiden styrker både ens utgangspunkt for forståelse av faget, og ens personlige modning. Jeg vil tro flere utdannede psykologer også setter dette personlige grunnlaget høyt når de ser tilbake på hva som formet deres kompetanse.

Jeg opplever et alvor ved denne debatten som strekker seg forbi det praktisk hensiktsmessige og kvaliteten på studiet. Det handler om faget vårt, og dets muligheter til å blomstre i nye utviklingstrinn på bakgrunn av åpne diskusjoner og et mangfold innad i miljøet. Og enda mer handler det om pasientene, om å kunne ha tillit til at jeg og mine fremtidige kollegaer kan møte individet der vedkommende er. Individet som med dagens utvikling kan komme til å være langt klokere enn oss selv, fordi de har levd, da vi satt i en akademisk naiv boble og trodde vi visste noe om livet.

*melindaestelita@gmail.com*